

Нека врста поделе Косова је очигледно решење за косовски проблем, сматра британски експерт за овај регион Џејмс Кер-Линдзи истичући да Београд, према његовом мишљењу, није довољно урадио протеклих година да међународној заједници понуди нове опције за решење питања статуса Косова. Кер-Линдзи, који је у Београду представио српско издање своје књиге „Косово – пут ка оспореној државности на Балкану”, у разговору за „Политику” каже да Београд има у наредних неколико месеци последњу шансу да се можда избори за поделу Косова или успостављање велике аутономије за Србе на северу Косова.

Мислите да су власти у Београду спремне на такву борбу у тренутку када ускоро следе избори у Србији?

Чињеница да ће ускоро избори не мења превише, будући да ми не знамо каква ће наредних месеци бити ситуација на терену. Уколико су Срби забарикадирани на северу Косова, питање је колико дуго тако могу да издрже. Свестан сам компликованости ситуације у којој се влада суочава са изборима, али ако заиста хоћете да остварите неку врсту поделе Косова на томе би требало радити одмах. Према мом мишљењу, подела је веома логично решење, јер постоји обиље аргумената зашто би требало север Косова припојити Србији.

То је веома ризичан потез будући да је Србија добила јасну поруку из ЕУ да је укидање паралелних институција на Косову услов за добијање статуса кандидата за чланство у ЕУ. Да ли мислите да су у таквој ситуацији српски политичари довољно храбри да отворено траже поделу Косова?

То је проблем који је требало решавати знатно раније. Многи људи са којима сам овде разговарао сматрају да је то прихватљива опција, јер без обзира на успешност кампање Србије против признања независности Косова, реалност је да већ постоји независно Косово. Нажалост, основна грешка била је у начину на који је Марти Ахтисари водио преговарачки процес који је био потпуно нефер. И апсолутно разумем зашто је Србија дубоко разочарана и фрустрирана целим питањем, јер је Ахтисари водио преговарачки процес са почетном тезом да је независност Косова неминовна. У току процеса он није чак ни покушао да разговара о аутономији, или о конфедерацији, већ је имао одређен циљ а само је била ствар како доћи до тог циља. Па то није било посредовање, то није

био преговарачки процес.

Можда је и међународна заједница пропустила неколико важних година, после пада Милошевићевог режима, не инсистирајући на преговорима између Срба и Албанаца?

Свакако да су то пропуштене године, а нажалост и Србија има много пропуштених прилика да прогура своје идеје. За време Ахтисаријевог процеса, можда Ахтисари није био заинтересован да чује нове идеје, али мислим да је међународна заједница била заинтересована да чује нове разумне опције. Модел „више од аутономије, мање од независности” није довољно развијен. И у току процеса који је предводила преговарачка тројка, Србија је имала шансу. Тада је на столу понуђена и подела Косова, али је Београд то одбио, премда је већ тада било јасно где све води. Требало је тада предложити да Србија контролише север Косова у замену за признање независности Косова.

Мислите ли да је Влада Србије довољно дипломатски јака да у исто време постави чланство у ЕУ као примарни национални циљ, а и отворено изађе са предлозима о подели Косова или о великој аутономији севера Косова и да се за то дипломатски бори?

Дипломатски то је веома тешко. Уколико Србија постави чланство у ЕУ као циљ по сваку цену, онда не видим превише простора за Београд да има велике захтеве. Српски план о подели Косова морао би да буде веома прецизан и детаљан и да укључује временски план у којем ће бити спроведен укључујући и српско признање Косова. И то српска влада не може да уради а да не угрози своје европске интеграције.

Друга алтернатива је да Србија постави црвену линију према ЕУ и да каже да не може да одустане од севера Косова што ће имати директан утицај на њен напредак ка чланству у ЕУ. Али то је веома ризична стратегија.

ЕУ је важна у овом тренутку. Упркос свим њеним проблемима и скептичности овдашњих људи око цене уласка у ЕУ, она пружа сувише велике погодности. Уколико власти у Србији сматрају да је чланство у ЕУ примарни циљ, мораће да објасне народу које су

погодности због којих се вреди жртвовати. У томе је разлика између политичара и државника. Политичари се брину због избора, а државници се брину о будућности земље.

У књизи поминете да је очигледно чак и Русија била прихватила независност Косова као једино одрживо решење. Како видите садашњу улогу Москве?

У случају Русије, може се рећи да су њени потези били директно условљени ситуацијом на Кавказу. Да је у почетку руска влада дозволила да Косово постане независно, јавно мњење у Русији би запитало зашто то не уради и са Јужном Осетијом и Абхазијом. Многи експерти за Русију кажу да Руси нису уопште желели да се признају независност нових држава на Кавказу. У компликованој ситуацији која је избила, Руси су тражили од Американаца договор да уколико Русија призна независност Косова, онда САД признају Јужну Осетију и Абхазију. Али када је Москви јасно предочено да се то неће догодити, онда је на сцену ступио садашњи руски став о питању Косова.

Разговарао: **Ненад Радичевић**

(Политика)